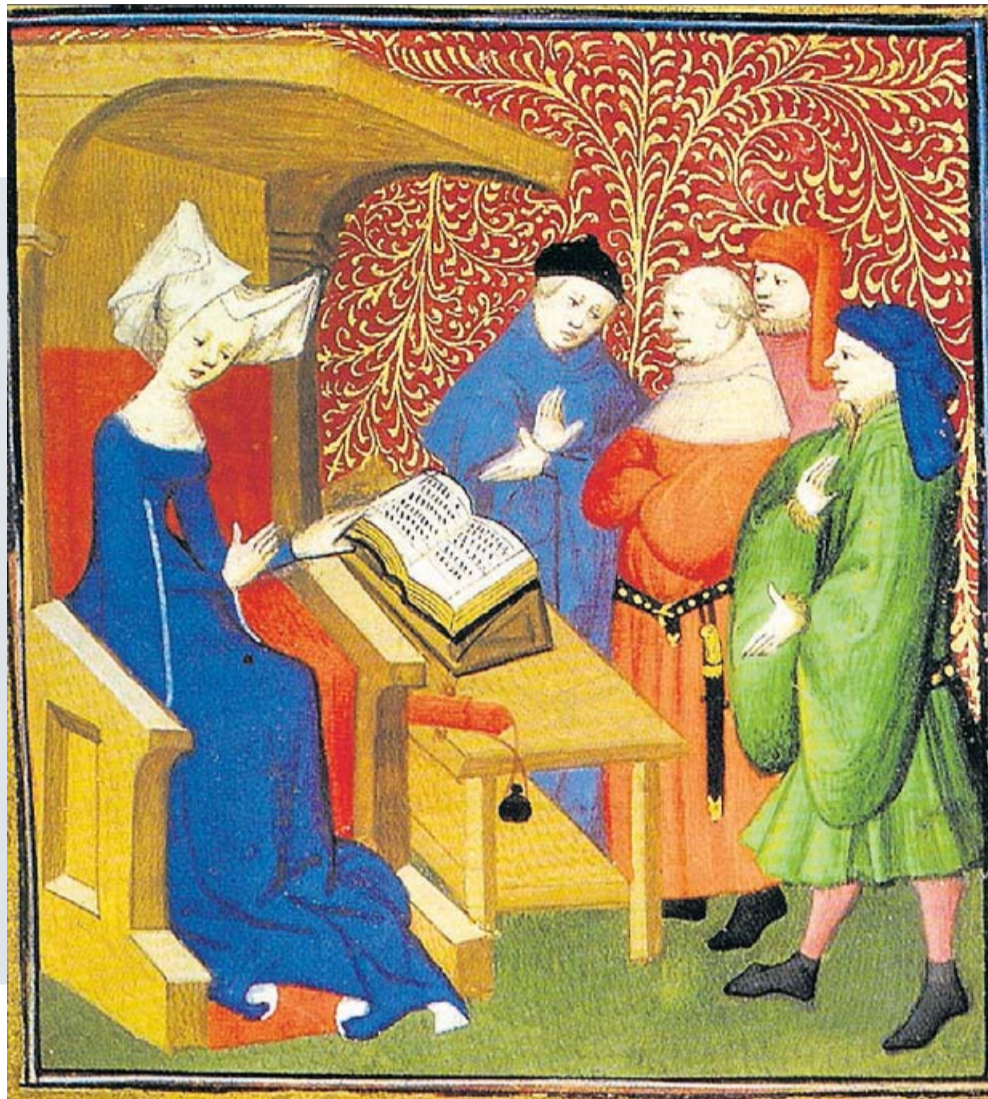

Una feminista al segle XV

WIKIPEDIA

M. ÀNGELS CABRÉ

Les primeres feministes de la història són dones molt meritòries: aixequen la veu quan ningú les escolta i diuen

coses que ningú vol escoltar, com per exemple que les dones tenen les mateixes capacitats que els homes, tota una heretgia al mig de declaracions com aquesta d'Aristòtil: "La femella és femella en virtut de certa manca de qualitats".

A l'Europa dels castells i els convents, la veneciana Cristina de Pizan (1365 - c.1430) va aixecar la veu no amb una sinó amb una trentena d'obres, de les quals la més destacada és *La ciutat de les dames*. Va ser una dona força heroica, aquesta francesa d'adopció. Després de quedar vídua molt jove i amb tres criatures, es va trobar en la necessitat de mantenir la família i va agafar la plo-

LA CIUTAT DE LES DAMES
CRISTINA DE PIZAN
CAL CARRÉ
TRADUCCIÓ DE
MERCÈ OTERO VIDAL
336 PÀG. / 24,50 €

ma com a eina de subsistència. En puritat l'hauríem de considerar una profeminista, perquè s'avança molt al que entenem per feminisme articulat. Simone de Beauvoir va dir que era el primer cop que veïem una dona agafar la ploma en defensa de les del seu sexe. I al seu pròleg, Victoria Cirlot escriu que "és la primera vegada que una dona s'alça en contra de la tradició masculina per crear una consciència de gènere".

Defensar les dones

Un vespre, mentre treballa al seu estudi, l'autora i narradora d'aquest llibre agafa de la seva biblioteca un volum gairebé al'atzar. No té temps ni de fullejar-lo, perquè la criden per sopar. L'endemà el torna a agafar i se sorprèn de les barbaritats que diu. Trasmalsada, es pregunta a què es deu que tants homes menyspreïn fins a tals extrems les dones. Sumida en aquests pensaments, se

li apareixen tres dames. Són en realitat tres al·legories: la Raó, la Rectitud i la Justícia. Elles l'ajudaran a defensar les dones de tants ultratges. "Has estat escollida per construir i tancar, amb la nostra ajuda i el nostre consell, aquesta ciutatdella ben fortificada. Només hi viuran les dones il·lustres de bona anomenada, perquè les muralles de la nostra ciutat romandran tancades a totes les que estiguin mancades de virtuts", li fan saber.

La ciutat de les dames és el relat de la construcció fictícia d'una ciutat que incorpora el capital simbòlic de la feminitat poderosa: des de les governants coratjoses fins a les figures bíbliques o mitològiques dignes d'admiració. La nova editorial Cal Carré ens l'ofereix en l'excel·lent traducció que la feminista Mercè Otero Vidal ja va publicar a la desapareguda Edicions de l'Eixample, que incorpora paraules catalanes que no acostumem a sentir, però que no sonen aquí gens forçades.

Aquest cant a la vàlua de les dones és, en primer lloc, un atac a la línia de flotació de la misogínia, tan persistent des dels inicis de la humanitat. I, en segon lloc, un inventari de dones valuoses, per la qual cosa el podem considerar el primer catàleg de grans dones: de Zenòbia –reina de Palmira– a Semíramis, de Safo a les amazones i les sabines. "No hi ha cap dubte que les dones també formen part del poble de Déu, que són criatures humanes de la mateixa categoria que els homes i que no són de cap manera d'una altra raça", escriu Pizan.

Desmuntar la misogínia va ser la primera missió del feminisme. La segona, reclamar educació per a les dones. La tercera, exigir el dret a vot, que entre nosaltres va fer possible la capacitat dialèctica de Clara Campoamor, de la mort de la qual es compleixen ara cinquanta anys. En ple debat sufragista, va dir: "Soc ciutadana abans que dona". Per la seva banda, molt abans de la Revolució Francesa, Pizan també va reclamar el seu dret de ciutadana plena i ha quedat com la impulsora de l'anomenada *querella de les dones*. Com ja sabem, aquesta querella continua... ♦

PUNTS DE VISTA

LAURA GOST

Tres voltes quota

Si parlem de lletres catalanes, jo soc un aplec de quotes: jove, dona, il·lenca; tres voltes quota, si adaptem molt lliurement na Maria-Mercè Marçal. Una quota, però, no és altra cosa que el revers lluminós del prejudici que l'alimenta: si agafem la mateixa base conceptual esbiaixada que –en l'àmbit literari, però també en qualsevol altre sector– nodreix el paternalisme envers el jove o la condescendència cap a la dona o la percepció simpàticament estereotipada de la gent de "ses Illes" i la transformem en material avantatjós per al subjecte en qüestió, ens trobem que les esmentades quotes podran, per una banda, beneficiar els qui s'hi encabeixen i, al mateix temps, ser la llavor del to recelós i sorneguer amb què alguns companys de professió relativitzaran l'èxit aliè.

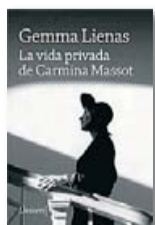
D'un temps ençà, el sector literari està posant el focus en la presència tan minsa d'autores en els guardons més importants de les nostres lletres. Aquest greuge comparatiu s'evidencia especialment en el premi Sant Jordi; de fet, la darrera edició dels guardons d'Òmnium va reconèixer un planter de veus noves i consagrades, molt diferents entre elles, però amb un tret comú: els tres guanyadors eren homes. Cal recordar que els originals que es presenten a aquests premis ho fan sota pseudònim, i per això el debat és de tan mal encarrar: ¿com podem aspirar a assolir una paritat progressiva sense condicionar el jurat amb un nou format que faci explícit el gènere i sense condemnar, de retruc, l'eventual guanyadora a encetar totes les entrevistes posteriors amb una opinió sobre si aquest canvi de paradigma pot haver influït en la deliberació?

La quota femenina obliga les autores a oscil·lar permanentment entre dues condicions que no han triat: la de víctima de l'heteropatriarcat, per una banda, i la de beneficiària d'això que anomenem discriminació positiva, per l'altra. Tanmateix, hi ha una cosa encara més tramposa que criticar les quotes amb un discurs simplista de privilegiat ofès, i és invertir l'ús tradicional del pseudònim –el pseudònim masculí amb què les autores miraven d'esquivar els prejudicis de gènere– i emprarne un de femení amb finalitats manipuladores. Perquè una cosa és clara: les quotes no les escollim, però l'empatia i l'elegància depenen de nosaltres. ♦

L'APARADOR

ARA

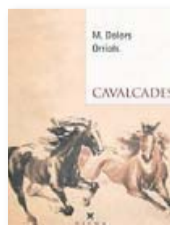
FICCIO

La vida privada...
GEMMA LIENAS
Univers

Gemma Lienas recupera la Barcelona dels 50 a través de la mirada de la Carmina, una dona gran i independent a qui li comuniquen que té un càncer en fase terminal. En comptes d'ingressar en una residència, decideix que és el moment de posar ordre a la seva vida.

FICCIO

Cavalcades
MARIA DOLORS ORRIOLS
Viena

Cavalcades és un recull de narracions que va ser publicat l'any 1949 amb grans dificultats en plena postguerra. M. Dolors Orriols (1914-2008) hi presenta personatges molt diversos a través de la mirada dels cavalls. Ens ofereix una perspectiva insòlita per reflexionar sobre allò que ens fa humans.

INFANTIL

Capità Lluç
CARLES SALA I VILA
La Galera

Si hi ha una cosa que queda lluny de Vila-remota de Dalt, és el mar. Això és el que sempre ha dit l'atragada gent que viu al poblet. I és per aquesta distància que, fins ara, mai cap infant del poble no ha aconseguit visitar l'oceà. Amb *Capità Lluç*, Carles Sala i Vila ha guanyat el premi Folch i Torres.